

Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift

December 2018

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1 Lagtext.....	4
1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	4
1.2 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	6
2 Riksdagens tillkännagivande.....	8
3 Bakgrund och gällande rätt.....	8
4 Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift.....	9
5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	10
6 Konsekvensanalys.....	10
7 Författningskommentar.....	12
7.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	12
7.2 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	13

Sammanfattning

I denna promemoria föreslås – i enlighet med riksdagens tillkännagivande den 12 december 2018 (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:FiU1, reservation 5 under punkt 2, rskr. 2018/19:62) – att skattereduktionen för fackföreningsavgift ska avskaffas från och med den 1 april 2019.

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 67 kap. 9 e–9 h §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast efter 67 kap. 9 d § och rubrikerna närmast före 67 kap. 9 e–9 h §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 11 § och 67 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkning av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skatte-
reduktion för underskott av kapital,
arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),
sjukersättning och aktivi-
tetsersättning, *fackföreningsavgift*,
allmän pensionsavgift, sjöinkomst,
hushållsarbete och *mikroprodukten*
av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skatte-
reduktion för underskott av kapital,
arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),
sjukersättning och aktivitets-
ersättning, allmän pensionsavgift,
sjöinkomst, hushållsarbete och
mikroproduktion av förnybar el
finns i 67 kap.

67 kap.

2 §³

Skattereduktion ska göras för
sjöinkomst, allmän pensionsavgift,
arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),
sjukersättning och aktivitets-
ersättning, *fackföreningsavgift*,
underskott av kapital, hushålls-
arbete och mikroproduktion av
förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska göras för
sjöinkomst, allmän pensionsavgift,
arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),
sjukersättning och aktivitets-
ersättning, underskott av kapital,
hushållsarbete och mikro-
produktion av förnybar el i nu
nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

67 kap. 9 e § 2018:626

67 kap. 9 f § 2018:626

67 kap. 9 g § 2018:626

67 kap. 9 h § 2018:626.

² Senaste lydelse 2018:626.

³ Senaste lydelse 2018:626.

(1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skatte-
reduktion enligt 5–9 d §§ ska dock räknas av endast mot kommunal
inkomstskatt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.
2. Lagen tillämpas första gången i fråga om medlemsavgifter som betalats efter den 31 mars 2019.

1.2 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Häri genom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)¹
dels att 22 kap. 27 § och 31 kap. 33 c § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 22 kap. 27 § ska utgå,
dels att 22 kap. 1 §, 23 kap. 2 § och 31 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrollupp-
gift om

– överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag
(2 och 3 §§),

– samfällighet (5 och 6 §§),

– räntebidrag (7 §),

– pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),

– avskattning av pensionsförsäkring (10 §),

– tjänstepensionsavtal (11 §),

– underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),

– skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),

– elcertifikat (14 §),

– utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläpps-
minskningar (15 §),

– schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),

– schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag,
specialfonder och utländska specialfonder (17-21 §§),

– investeraravdrag (23 och 24 §§),

– skattereduktion för mikropro-
duktion av förnybar el (25 §),

– skattereduktion för mikropro-
duktion av förnybar el (25 §), *och*

– utnyttjande av vissa personal-
optioner (26 §), *och*

– utnyttjande av vissa personal-
optioner (26 §).

– *skattereduktion för fackföre-
ningsavgift (27 §).*

23 kap.

2 §³

Kontrollavgifter enligt 15 kap.,
16 kap. 1 § om ersättning som
avses i 16 kap. 3 § 2 samt 4 § 1 a,

Kontrollavgifter enligt 15 kap.,
16 kap. 1 § om ersättning som
avses i 16 kap. 3 § 2 samt 4 § 1 a,

¹ Senaste lydelse av
22 kap. 27 § 2018:627
31 kap. 33 c § 2018:627.

² Senaste lydelse 2018:625.

³ Senaste lydelse 2018:2037.

2 a och 3 a, 17, 19, 20, 21 kap., 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21 och 23–27 §§, 22 a kap. samt 22 b kap. ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga. 2 a och 3 a, 17, 19, 20, 21 kap., 22 kap. 2, 3, 9–11, 17–21 och 23–26 §§, 22 a kap. samt 22 b kap. ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

31 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 a §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion (33–33 c §§), och
- uppgifter om skattereduktion (33–33 b §§), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §)

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter som avser kalenderåret 2019.

3. I en sådan kontrolluppgift enligt den upphävda 22 kap. 27 § som avser kalenderåret 2019 ska uppgift lämnas endast om medlemsavgifter som har betalats före den 1 april 2019.

⁴ Senaste lydelse 2018:627.

2 Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen beslutade den 12 december 2018 att till regeringen överlämna finansutskottets betänkande Statens budget 2019 Rambeslutet, med anmälan att riksdagen samma dag bifallit bl.a. reservation 5 under punkt 2 i utskottets förslag till riksdagsbeslut (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:FiU1, rskr. 2018/19:62).

Av reservationen framgår att Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår att riksdagen ska tillkännage att regeringen ska återkomma med förslag om ytterligare förändringar i skatte- och avgiftsregler avseende bl.a. avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift. Reglerna ska träda i kraft den 1 april 2019. Enligt de skäl som framförts för förslaget anser Moderaterna och Kristdemokraterna att lägre skatt på arbete generellt är att föredra framför en skattereduktion som baseras på medlemskap i en förening. Skattereduktionen för fackföreningsavgift ska därför avskaffas som en del i finansieringen av bl.a. det förstärkta jobbskatteavdrag som reservanterna föreslår.

3 Bakgrund och gällande rätt

Bakgrund

Rätt till skattereduktion för fackföreningsavgift återinfördes från och med den 1 juli 2018. Regler om skattereduktion för sådan avgift fanns tidigare under åren 2002–2006, men avskaffades den 1 januari 2007 av finansieringsskäl. Den återinförda skattereduktionen utformades i allt väsentligt enligt den modell som användes 2002–2006.

De nu gällande reglerna om skattereduktion för fackföreningsavgift finns i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Regler om bl.a. skyldighet att lämna kontrolluppgift om medlemsavgifter som har betalats till arbetstagarorganisationen under året finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL.

Inkomstskattelagen

Personer som är obegränsat skattskyldiga under någon del av året har rätt till skattereduktion. Även de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 IL har rätt till skattereduktion, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige (67 kap. 9 e § IL). Rätten till skattereduktion ska fördelas efter den tid som de skattskyldiga har varit obegränsat skattskyldiga i Sverige. De som är obegränsat skattskyldiga endast under en del av året har för varje kalendermånad eller del därav under vilken de är obegränsat skattskyldiga, rätt till skattereduktion med en tolfedel av den skattereduktion som skulle ha tillgodoförts dem om de varit obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret. Om de skattskyldigas överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande,

utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock denna begränsning inte tillämpas (67 kap. 9 h § IL).

Skattereduktion ska göras med 25 procent av den medlemsavgift som har betalats till en sådan arbetstagarorganisation som avses i 6 § första stycket lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Den sammanlagda avgiften till en eller flera arbetstagarorganisationer ska dock uppgå till minst 400 kronor under ett beskattningsår för att skattereduktion ska få göras (67 kap. 9 f § första och tredje stycket och 9 g § IL).

Medlemsavgift till en motsvarande utländsk arbetstagarorganisation ska efter begäran räknas med i underlaget för skattereduktionen (67 kap. 9 f § andra stycket IL).

Skatteförfarandelagen

Arbetstagarorganisationer ska lämna kontrolluppgift för fysiska personer och dödsbon. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om medlemsavgifter som har betalats till arbetstagarorganisationen under året. Kontrolluppgift om skattereduktion för fackföreningsavgift ska inte lämnas om medlemmen i arbetstagarorganisationen skriftligen har begärt detta hos organisationen (22 kap. 27 § SFL). Kontrolluppgifter ska även lämnas för begränsat skattskyldiga personer (23 kap. 2 § SFL).

Den som begär att medlemsavgift till en utländsk arbetstagarorganisation ska räknas med i underlaget för skattereduktionen för fackföreningsavgift ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen (31 kap. 33 c § SFL).

4 Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift

Promemorians förslag: Skattereduktionen för fackföreningsavgift avskaffas från och med den 1 april 2019. I kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2019 ska uppgift lämnas endast om medlemsavgifter som betalats före den 1 april 2019.

Skälen för promemorians förslag: I enlighet med riksdagens tillkännagivande (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:FiU1, reservation 5 under punkt 2, rskr. 2018/19:62) föreslås att skattereduktionen för fackföreningsavgift avskaffas från och med den 1 april 2019.

Av 9 kap. 2 § IL följer att avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar som den skattskyldige är medlem i inte får dras av. Denna huvudregel bör alltså gälla.

Som en följd av att möjligheten till skattereduktion avskaffas ska de kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2019 endast omfatta medlemsavgifter som betalats före avskaffandet.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: Ändringarna i inkomstskattelagen träder i kraft den 1 april 2019 och tillämpas första gången i fråga om medlemsavgifter som betalats efter den 31 mars 2019. Skattereduktion för avgift till en arbetstagarorganisation får därmed inte göras för avgifter till en arbetstagarorganisation som betalas efter den 31 mars 2019.

Uppgifter om skattereduktionen ska lämnas till Skatteverket även avseende kalenderåret 2019, men begränsas till att omfatta betalningar till arbetstagarorganisationer som gjorts före den 1 april 2019.

Skälen för promemorians förslag: Enligt riksdagens tillkännagivande ska regler om avskaffande av skattereduktionen för fackföreningsavgift träda i kraft den 1 april 2019. De föreslagna lagändringarna bör därför träda i kraft detta datum. Reglerna i 67 kap. 9 e–h §§ IL upphör då att gälla, vilket innebär att avgifter till en arbetstagarorganisation som betalas efter den 31 mars 2019 inte ger rätt till skattereduktion.

När de tidigare gällande reglerna om skattereduktion för fackföreningsavgift avskaffades 2006 infördes genom ett utskottsinitiativ övergångsbestämmelser med innebörden att avgifter som förhandsbetalats för 2007 inte skulle berättiga till skattereduktion. Bestämmelserna gavs retroaktiv verkan med stöd av 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen (se bet. 2006/07:SkU8). Det framgår varken av riksdagens tillkännagivande den 12 december 2018 eller av de skäl som framförts för avskaffandet av skattereduktionen för fackföreningsavgift att några övergångsbestämmelser liknande de från 2006 bör införas nu. Något sådant förslag lämnas därför inte i denna promemoria.

När det gäller frågan om kontrolluppgiftsskyldighet kan konstateras att kontrolluppgifter lämnas årligen till Skatteverket och avser närmast föregående kalenderår. En enskild som begär att medlemsavgift till en utländsk arbetstagarorganisation ska medräknas i underlaget för skattereduktionen för fackföreningsavgift ska dock själv lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen. Eftersom skattereduktion för fackföreningsavgift kommer att kunna fås för betalningar under en del av 2019, behöver Skatteverket få uppgifter om betalningar även under 2019. Uppgifterna bör dock begränsas till sådana betalningar för vilka skattereduktion tidsmässigt kan göras.

6 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Åtgärden syftar till att tillmötesgå de tillkännagivanden som följer av riksdagsskrivelse 2018/19:62. Alternativa lösningar som tillmötesgår dessa tillkännagivande saknas.

Offentligfinansiella effekter

Den offentligfinansiella effekten av förslaget har beräknats i finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1 och är därmed beaktad i inkomstberäkningen för 2019-2021.

Effekter för individer

Förslaget påverkar de individer som är eller blir medlemmar i ett fackförbund och betalar medlemsavgift. Förslaget innebär att kostnaden för fackföreningsavgiften ökar med en tredjedel, givet att den inbetalda avgiften är minst 400 kronor under ett år. En person som nu efter skattereduktion betalar 150 kronor i fackföreningsavgift per månad kommer således inte längre att erhålla en skattereduktion på 50 kronor i månaden varvid kostnaden för medlemskapet ökar till 200 kronor per månad.

Effekter för den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män

Ett avskaffande av skattereduktionen för fackföreningsavgifter bedöms på marginalen bidra till en minskad ekonomisk jämställdhet. Ungefär lika många kvinnor som män erhåller skattereduktion för fackföreningsavgift och beloppen bedöms också vara i samma storleksordning. Eftersom kvinnors förvärvsinkomster i genomsnitt är lägre än mäns blir dock effekten av att ta bort skattereduktionen i förhållande till inkomsten större för kvinnor. Denna bedömning baseras på uppgifter från Medlingsinstitutet avseende antal medlemmar i respektive fackförening samt inkomststatistik från Statistiska centralbyråns Statistiska analysregister (STAR).

Effekter för den ekonomiska jämlikheten

Ett återinförande av skattereduktionen för fackföreningsavgifter bedöms på marginalen bidra till en minskad ekonomisk jämlikhet. Det vill säga spridningen i inkomstfördelningen bedöms öka något. Denna bedömning baseras på samma uppgifter från Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån som nämnts ovan.

Effekt på sysselsättningen

Fackförbundens inflytande kan påverka arbetslöshet och sysselsättning på lång sikt. Fackens inflytande mäts ofta som andelen fackligt anslutna bland löntagarna. Förslaget kan medföra att färre ansluter sig till en fackförening. Andelen fackligt anslutna är dock ett bristfälligt mått på fackens inflytande eftersom kollektivavtalen används som riktmärke vid lönesättning även på arbetsplatser utan eller med låg anknytning till facket. Förslaget förväntas därför sammantaget inte i någon avgörande utsträckning påverka det fackliga inflytandet och således inte heller arbetslöshet eller sysselsättning genom denna mekanism.

Om färre ansluter sig till en fackförening innebär det att färre får ta del av de kompletterande inkomstförsäkringar som fackförbunden erbjuder för inkomster över taket i arbetslöshetsförsäkringen. Detta innebär att ersättningsgraden vid eventuell arbetslöshet sänks för de individer som har inkomst över taket. Lägre ersättningsgrad kan leda till kortare

arbetslöshetsperioder för gruppen. Denna effekt bedöms dock vara mycket begränsad.

Effekt för arbetstagarorganisationer

I och med kontrolluppgiftsskyldigheten kommer ett avskaffande av skattereduktionen för fackföreningsavgifter att innebära en minskad administration för arbetstagarorganisationer. Antalet arbetstagarorganisationer uppgår till ett femtiotal. Storleken på dessa varierar mellan några tusentals medlemmar till hundratusentals medlemmar. Sammantaget uppgår antalet medlemmar till ungefär 3 miljoner. Vid införandet av skattereduktionen uppskattades den administrativa kostnaden för arbetstagarorganisationerna till 12 miljoner kronor per år.

Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Ett avskaffande av skattereduktionen för fackföreningsavgift kommer att medföra en minskad löpande administration för Skatteverket. Vid förändringen uppkommer dock kostnader för anpassning av datasystem och informationsmaterial. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte påverka måltillströmningen annat än marginellt. Eventuella kostnader för berörda myndigheter kan hanteras inom beslutade ekonomiska ramar.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.

11 §

I paragrafen ges upplysningar om vilka skattereduktioner som finns. Ändringen i *tredje stycket* innebär att skattereduktionen för fackföreningsavgift tas bort från uppräkningsdelen. Ändringen är en följd av att skattereduktionen för fackföreningsavgift avskaffas. Dessutom görs en redaktionell ändring där ordet mikroprodukten ändras till mikroproduktion.

67 kap.

2 §

Ändringen i paragrafens första stycke innebär att skattereduktion för fackföreningsavgift tas bort från uppräkningsdelen.

I kraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 april 2019.

Av *andra punkten* framgår att lagen tillämpas första gången i fråga om medlemsavgifter som betalats efter den 31 mars 2019.

7.2 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

22 kap.

1 §

I paragrafen anges innehållet i kapitlet. Ändringen innebär att hänvisningen till 27 § tas bort och är en följd av att kontrolluppgiftsskyldigheten för fackföreningsavgifter avskaffas.

23 kap.

2 §

I paragrafen regleras kontrolluppgiftsskyldigheten avseende fysiska personer som är begränsat skattskyldiga. Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen till 22 kap. 27 § tas bort och är en följd av att kontrolluppgiftsskyldigheten för fackföreningsavgifter avskaffas.

31 kap.

1 §

I paragrafen anges kapitlets innehåll. Ändringen innebär att hänvisningen till 33 c § tas bort och är en följd av att det inte längre är möjligt att få skattereduktion för medlemsavgift till en utländsk arbetstagarorganisation.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 april 2019.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för uppgifter som avser kalenderåret 2019. Detta innebär att de upphävda bestämmelserna i 22 kap. 27 § om kontrolluppgift om skattereduktion för fackföreningsavgift ska tillämpas sista gången när kontrolluppgifter lämnas avseende kalenderåret 2019. Sådana kontrolluppgifter som avser 2019, ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari 2020. Vidare innebär det att också sådana kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2019, även ska lämnas även för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga (23 kap. 2 §). Slutligen innebär det att den upphävda bestämmelsen i 31 kap. 33 c § om att den som begär att medlemsavgift till en utländsk arbetstagarorganisation ska medräknas i underlaget för skattereduktionen ska lämna uppgift till Skatteverket om underlaget, ska tillämpas även avseende kalenderåret 2019. Eftersom underlaget avseende 2019 enligt inkomstskattelagen (1999:1229) endast omfattar avgifter som betalats före den 1 april 2019, är det endast om sådana avgifter som uppgift ska lämnas (jfr ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen i avsnitt 1.1).

I *trede punkten* anges att i en sådan kontrolluppgift enligt den upphävda 22 kap. 27 § som avser kalenderåret 2019 ska uppgift lämnas endast om medlemsavgifter som har betalats före den 1 april 2019. Det innebär att omfattningen av en kontrolluppgift som lämnas avseende 2019 begränsas

i förhållande till det som anges i den upphävda 22 kap. 27 § fjärde stycket om att uppgift ska lämnas om medlemsavgifter som betalats under året.